

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 90 (6249)

17.10.1991.

Mazumtirdzniecības cena 20 kapeikas

Agrofirmā „Turība” ir pulka mehanizatoru — īstu sava amata meistarū. Viens no viņiem — Vasilijus smačs. Viņam padodas jebkurš darbs. Tagad pieredzējušais vīrs godam strādā lopbarības biešu novākšanā.

Jāņa Silicka foto

Valdības lēmumi

Latvijas Ministru Padome apstiprinājusi nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu. Latvijas zinātnes padomei uzdots nosaukt tās zinātniskās iestādes un augstskolas, kurām būs tiesības piešķirt doktora grādu un izsniegt Ministru Padomes apstiprināta parauga diplomus. Valdība uzdevusi ne vēlāk kā līdz šī gada 31. decembrim izbeigt augstskolās padomju darbību zinātnisko grādu piešķiršanai saskaņā ar noteikto kārtību.

Nemot vērā to, ka no Latvijas izvedīs PSRS Iekšlietu ministrijas iekšējā karaspēka milicijas un konvoja pulkus, kā arī to, ka 1. atsevišķais milicijas patruļdienesta bataljons pārveidots par Latvijas Republikas Augstākās Padomes apsardzes dienestu, ar Ministru Padomes lēmumu Iekšlietu ministrijā tiks izveidots atsevišķs policijas patruļdienesta bataljons 300 cilvēku sastāvā. Bataljona personālsastāvu komplektēs no Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuri prot valsts valodu un atbilst policijas darba prasībām.

LETA

ZIŅAS

Preiļu siera rūpnīcā strādājošajiem algas palielinātas 2,5 — 2,8 reizes, un tagad katrs saņem vidēji 700 rubļus mēnesī. Tas panākts, uzņēmumam kļūstot juridiski un ekonomiski patstāvīgam, racionālāk izmantojot izejvielas, kas dod lielāku peļņu un līdz ar to iespējams algām atvēlēt vairāk naudas līdzekļu. Bez tam uzņēmums savus cilvēkus apgādā ar palīgsaimniecībā saražoto gaļu un dārzeņiem. Viens strādājošais gadā saņem vidēji 60 kilogramus cūkgaļas, bet dārzeņus — pēc vajadzības. Rūpnīca sedz arī trešdaļu no maksas par pusdienām ēdnīcā.

Līvānu stikla fabriku apmeklēja itāļu firmas BDF pārstāvji, lai vestu sarunas par uzņēmuma rekonstrukciju. Viņi sola 5 gadu laikā stikla trauku izlaidē ieviest automatizētu tehnoloģiju, kas trīsreiz palielinātu ražošanas apjomu. Vides piesārpošana samazinātos tiktāl, ka atbilstu pasaules standartam. Taču, lai ieceri realizētu, vajadzīga liela nauda — 55 miljoni dolāru. Cita itāļu firma — BOCACO, ar kuras pārstāvjiem arī notikušas sarunas, stikla fabriku sola rekonstruēt 3—4 gados un ar mazākām izmaksām nekā BDF.

Rīgā tagad ir ne tikai Aglonas, bet arī Jasmuižas iela. Ar pilsētas TDP sesijas lēmumu Raiņa jaunu dienu zemes vārdu ieguvusi līdzšinējā R. Eidemaņa iela. Latgales novada vārdos pārdēvētas vēl vairākas galvaspilsētas ielas: Pavlova iela tagad ir Višķu iela, bet Jerjomenko — Nicgales.

Preiļu sadzīves pakalpojumu nama telpās (ieeja kopīga ar šūšanas ateljē) atvērta neliels veikaliņš. Kā „Novadniekam” pastāstīja sadzīves pakalpojumu nama vadītāja Janīna Vilcāne, tajā pārdos pašu uzņēmumā strādājošo ražoto produkciju: sūtos, austos un adītos izstrādājumus. Iespējams, vēlāk (ja nepietiks pašu ražoto izstrādājumu), veikalā parādīsies komisijas preces. Tā kā šī veikaliņa rašanās saistīta ar sadzīves pakalpojumu nama izdzīvošanas grūtībām, viss ienākums nonāks sadzīves pakalpojumu nama vajadzībām.

Galēnu deviņgadīgās skolas kolektīvs gatavojas svētkiem — skolai šomēnes aprīt 125. pastāvēšanas gads.

Par septiņiem samazinājies audzēkņu skaits Preiļu kooperatīvajā arodvidusskolā. Iemesli dažādi — gan ar nelielu nokavēšanos nākusi apjausma par nepareizi izvēlētu profesiju, gan sarežģījušies ģimenes apstākļi, gan arī skolas noteikumiem neatbilstoša uzvedība un nevēlēšanās apmeklēt nodarbības.

Benzīna trūkst visiem

„Ja gribi braukt, jāzog”, piezvanījis uz redakciju, teica kāds „Novadnieka” lasītājs, kura automobilis jau divus mēnešus neesot redzējies 76. benzīnu. Benzīna uzpildes stacijā 93. benzīns individuālo automašīnu īpašniekiem, lūk, esot, bet 76. — neesot! Tai pašā laikā valsts transportam šī benzīna pietiekot. Kāpēc tā?

Rajona izpildkomitejas plānu daļā mums paskaidroja, ka arī valsts transportam benzīns tiekot izsniegts ierobežotā daudzumā. 76. benzīna pēdējā laikā pietrūcis visā republikā, tāpēc tas ticis atvēlēts tikai valsts transportam. Nu tas esot parādījies, taču pazudis 93. benzīns... Visas ar benzīnu saistītās ķibeles mūsu rajonā saistītas ar to, kā benzīnu piegādā Jēkabpils naftas bāzei. Taču, kā zināms, līgumus lauz gan piegādātāji Lietuvā, gan Krievijā. Republikai nākas slēgt papildus līgumus. Un šai situācijā neērtības ar benzīnu jūtas visā Latvijā, ne vien Preiļu rajonā.

B. Mikāne

Lauksaimnieku sapulce ar deputātu piedalīšanos

Pēc rajona lauksaimnieku uzstājīga aicinājuma uz viņu sapulci pagājušnedēļ bija ieradušies republikas Augstākās Padomes deputāti V. Zeile un A. Puzo, bet N. Bejski pārstāvēja viņa sekretārs.

Sapulcējušies saimniecību vadītāji, zemnieku un lauksaimnieku savienību pārstāvji, pagastu valžu priekšsēdētāji (visā visumā — publika ļoti emocionāla) izteica savus priekšlikumus, pārmetumus, savas aizdomas un sirdssāpi sakarā ar jau esošajiem un vēl topošajiem likumiem par zemi, par denacionalizāciju, par lauksaimniecības uzņēmumu un servisa organizāciju privatizāciju laukos. Visos šais un vēl daudzos citos jautājumos klātesošie vēlējās dzirdēt savu deputātu domas un nostātnes.

Dienzēl paši deputāti, steidzami ataicināti, nebija pat painformēti, par ko ar viņiem šeit, Preiļos, isti vēlēšies runāt. Kā izteicās V. Zeiles kundze, nav jau bijis grūti līdzīgu pametu kompetentu speciālistu no republikas Zemes komisijas vai AP Lauksaimniecības komisijas, jo pamatjautājums šai tikšanās reizē, protams, bija par zemi. Nereti — par izveidojušos konfliktu vai pat konfliktu starp pašreizējo zemes lietotāju (arī — kolhozu) un zemes bijušo īpašnieku. Mūsu deputātu kompetence un informētība nav apšaubāma, jo lauksaimnieki, šķiet, saņēma izsmelošas atbildes uz visiem viņus interesējošiem jautājumiem. Kopā ar V. Zeiles kundzes piebildi: „Ne uz vienu tikšanos ar saviem vēlētājiem, kaut gan esmu bijusi visos pagastos, neesmu redzējusi kolhozu priekšsēdētājus vai speciālistus. Zemnieku pilns, bet kolhozu vadība nenāk... Kaut gan šī tikšanās pierāda, ka problēmu jums nav mazums...”

Un vēl viena šai sanāksmē gūta atziņa: pašreizējā sarežģītā ekonomiskajā situācijā visi varam sadzīvotiskā līmenī izteikt savu sāpi par saimnieciski nenokārtotiem jautājumiem. Taču deputāti nebūs tie, kuri atbrauks un nokārtos mūsu problēmas, mūsu nebūšanas ar mūsu tirdzniecību, mūsu zemi, mūsu vadību un mūsu spekulantiem. Lauksaimniekiem un, šķiet, visiem mums tika atgādināts, ka rajonā ir tādas institūcijas kā Finanšu inspekcija, prokuratūra, zemes komisija un vēl daudzas citas, uz kurām pašiem vien ceļš būs jātrod.

S. Jokste

Rudeņos „Ilzezerā” iet karsti!

12. oktobrī Jaunaglonas trasē „Ilzezers” notika sacensības autokrosā bagijiem 6. un 7. ieskaite grupā. 33 dalībnieki savām komandām izcīnīja „Zilo ezeru kausu”. (To, starp citu, speciāli šīm sacensībām izgatavoja individuālā uzņēmuma „Ciritis” meistari Jāzeps Skutāns un Varis Ceriņš.)

Šai sezonā „Zilo ezeru kausu” aizceļoja uz Lielvārdi. Kausu izcīnīja firmas „Alex” komanda (Aleksandrs Kozlovskis, Gunārs Alehno). 2. vieta — valsts saimniecības „Aglona” komandai (Norberts Kozlovskis, Dainis Ceriņš, Anatolijs Pupics). 3. vieta — Cēsu sadzīves pakalpojumu kombināta komandai (Dainis Leimanis, Broņislaivs Leimanis).

No mūsu rajona sacensībās piedalījās divas komandas: no saimniecībām „Aglona” un „Rušona”. Agloniešiem, kā jau minēju, godpilnā 2. vieta, „Rušonas” komandai (Česlavs Borovskis, Igors Čerkasovs) — 7. vieta.

Domāju, vietējos auto sporta cienītājus interesēs mūsu rajona sportistu individuālais sniegums. Tātad: Norberts Kozlovskis — 2. vieta, Česlavs Borovskis — 8. vieta, Igors Čerkasovs — 9. vieta.

ta, Dainis Ceriņš — 12. vieta. Anatolijs Pupics — 17. vieta. Visi sportisti (izņemot Norbertu Kozlovski, kurš startēja 7. ieskaite grupā) piedalījās sacensībās 6. ieskaite grupā.

Tradicionāli sacensību galvenais organizators bija valsts saimniecība „Aglona”. Taču šoreiz pateicība jāizsaka sponsoriem: mācību un ražošanas zemnieku saimniecībai „Jaunaglona” un Preiļu iekšlietu daļai.

Nedaudz par mūsu nākotnes plāniem. Nākošajā gadā „Ilzezerā” trasē plānotas divas sacensības. 13. jūnijā notiks republikas mēroga sacensības — Latvijas čempionāta posms autokrosā bagijiem 6. un 7. ieskaite grupā. Savukārt rudenī — jau tradicionālā „Zilo ezeru kausa” izcīņa 6. un 7. ieskaite grupā bagijiem un — 12. un 13. klasē kravas automašīnām.

Gaidīsim trasē (kas ir vienīgā šāda veida trase Latgalē) auto sporta cienītājus, visus, kas vēlas šo sporta veidu atbalstīt kā morāli, tā finansiāli.

Alberts Jonāns,
sacensību orgkomitejas priekšsēdētājs

Vēl tikai divas nedēļas

jūs varat pasūtīt 1992. gadam rajona avīzi

„NOVADNIEKS”!

Abonēšanas maksa gadam (ar piegādi) 26,76 rubļi, pusgamam 13,38 rubļi, trim mēnešiem 6,69 rubļi, mēnesim 2,23 rubļi.

Varat izvēlēties: kilograms nebūt ne augstas kvalitātes desas, pusstops nebūt ne stipra degvīna, kilograms sviesta (agrofirmas „Turība” veikalā)... vai parakstīšanās uz „Novadnieku” visam 1992. gadam.

Tie, kas domā pirkt „Novadnieku” mazumtirdzniecībā, būs zaudētāji, jo kioskos tas maksās divreiz dārgāk. Zaudētājos var palikt arī tie, kas avīzi pasūtīs isākām posmam, jo brīvo cenu apstākļos redakcijai, iespējams, nāksies paaugstināt arī laikraksta cenu. Visdrošākā garantija lasīt „Novadnieku” nākamgad — parakstīties uz to visam 1992. gadam.

Visi steidzas uz... ārziemēm

Kopš marta, kad braucienus uz ārzemēm noformē Preiļu iekšlietu nodaļā, uz ārvalstīm devušies (vienreiz) 750 rajona iedzīvotāji. Atkārtotiem braucieniem dokumentus kārtotājuši 600 cilvēki. Bet pašlaik iesniegti 250 iesniegumi, lai saņemtu ārzemju pases. No katriem 10 braucējiem 9 ir līvānieši un 1 preilietis.

Iekšlietu nodaļā nav ziņu par tiem ceļotājiem, kas dokumentus kārtotāja ar kooperatīvu starpniecību vai devās uz ārzemēm, izmantojot tūrisma biroju pakalpojumus.

Vispopulārākā zeme, uz kurieni dodas rajona (arī republikas) iedzīvotāji, joprojām ir Polija.

Iekšlietu nodaļas darbiniekam GRIGORIJAM MIHEJEVAM lūdz interviju par viņa „firmas” pakalpojumiem un visu, kas saistīts ar dokumentu kārtotānu.

— Mihejeva kungs, jūsu darba kabinets, tāpat visa nodaļa, ir cilvēku ielenkts. Kāpēc iedzīvotāji tā steidzas ciemoties ārvalstīs?

— Pie mums patiešām kā Smoļņijā... Klauvē, drāžas, lūdzas un pat raud. Šis lietišķo cilvēku (sauksim viņus tā) izbraukšanas vilnis un dokumentu kārtotāna, kaut ar noka vēšanas, tomēr skāris arī mūsu rajonu. Tiri fiziski un citu iemeslu dēļ (trūkst ārzemju pasu, jo tās saņemam no Maskavas) mēs nevaram iedzīvotājus ātri apkalpot.

Steidzas tāpēc, ka šie braucieni atmaksājas... Daudziem vizīte, piemēram, Polijā jau kļuvusi kā viena tramvaja pietura: šodien te, bet rīt tur. Un otrādi. Jāsaka atklāti: šie biznesmeņi (kooperatori un citādi apsviedīgi cilvēki) savu krājumu jau nosmēla pirms gadiem trim, kad uz Poliju veda televizorus, elektropreces. Tagad brauc „sīkie”, kuri grib apgērbt ģimeni un mazliet nopelnīt.

— Cik liels ir vietējo „tūristu” skaits, kuri brauc regulāri?

— Kādi divdesmit cilvēki. Ir pat veselas ģimenes. Šie cilvēki apseduši manu darba kabinetu un ar jebkādiem līdzekļiem cenšas ātrāk noformēt dokumentus. Viņi allaž steidzas, jo, acimredzot, šī steigā atmaksājas. Vieni cenšas izmantot priekšnieku un priekšniecību ietekmi un palīdzību, lai „saruņātu” drīzāku izbraukšanu. Citi — izlūgties dokumentus ar draugu un paziņu starpniecību. Kur ne pagriezies, to vien dzirdi: „Palīdzi ātrāk noformēt dokumentus”. Apņicis. Darbs kļuvis tik nospiedoši nepanesams, nepatīkams, ka gribas no tā aiziet. Galu galā esam iekavējuši tiešo pienākumu veikšanu — pasu režīma kārtotānu.

— Vai apmeklētāji piedāvā „morālu un materiālu atbalstu”? Protams, ja nav noslēpums...

— Ja nemaldos, tad viens centās „iesmērēt” pat simtus piecus, citi māk. Spla suvenīrus, alkoholiskos dzērienus, konfekšu kārbas. Šonedēļ vien nācās satikties vismaz ar divdesmit cilvēkiem, kuri gribēja „samsāt” par pūlēm... Žēl, ka mums nav apsēptu filmēšanas kameru. Tā tik būtu filma!

— Vai tad jūsu iestādei nav izdevīgāk ātrāk noformēt dokumentus? Par šo darbu taču noteikta samaksa. Jo ātrāk to izdarīt, jo lielāka.

— Jā, bet mūsu iestāde nesapņem ne kapeiku, lai gan peļņa ir liela.

— Pie jums tikko uzskatījās klients, kurš arī ļoti nervozēja, steidzās, steidzināja jūs...

— Nabadziņš nopircis fiktīvu izsaukumu un no robežas atsūtījis mājās. Bet viņš... ir apsviedīgs puisis. Turpat nopircis jaunu izsaukumu, nopircis arī rindu pie muitas (starp citu, robežpunktā tā pašlaik esot pat desmit diennakšu garumā). Lūk, tāpēc viņš tā steidzas, lai nenokavētu rindu...

— Dažs zina, ka ir nopircis fiktīvu izsaukumu, tomēr riskē. Kaut vai tāpēc, lai dabūtu ārzemju pasi, jo baidās, ka turpmāk šīs pases iegūšana var maksāt dārgāk.

— Vai rajona iekšlietu daļas darbinieki arī brauc uz Poliju, „viesojas” Rumānijā, citur?

— Arī iekšlietu daļas darbinieki ir tikai cilvēki. Atvaļinājuma laikā ir atļauts braukt neierobežoti. Tāpat vienreiz gadā darba laikā. Runas, ka mēs paši ceļamies un gulstamies Polijā, ir nepamatotas.

— Jūs sacījāt, ka preilieši attapušies par velti. Bet lauku cilvēki? Runā, ka tirdzniecības darbinieki arī esot „pierakstīti” Polijā?

— Laucinieki gandrīz nebrauc. Arī tirdzniecības darbinieki tikai sāk. Vēl taču ir iespējas aizbraukt ar tūrisma biroju, kooperatīvu starpniecību. Šādu ziņu par rajonu mums nav.

— Vai lietišķi cilvēki valsts iestādēs brīžos jums neatklāj sirdi un dvēseli par šo biznesa braucieniem?

— Daudzi, ļoti daudzi brauc, lai nopirktu apģērbu savai ģimenei. Viņi to neslēpj. Bet tas, kurš daudz aizved, daudz arī atved. Tie, protams, prot klusēt. Kaut gan no neoficiāliem avotiem zinu, ka viens otrs, šādi braukājot, jau ir nopelnījis divus, varbūt, pat trīs simtus tūkstošus rubļu un tagad ir gatavs nopirkt ārzemju firmas auto par jebkuru cenu. Jau teicu, ka, piemēram, uz Poliju brauc daudz tirgotāju, kas izved dažādus sīkus, kurus poļi iesaukuši „drebēdelki”. Savas necilās preces viņi tikpat pieticīgi apmaina pret džinsiem un citu sev nepieciešamo apģērbu. Protams, kaut cik arī nopelna.

— Kas jūsuprāt, izved preces vairāk: mēs no poļiem vai poļi no mums?

— Noteikti poļi un „lietišķi” cilvēki, kuri paguva izvest daudz vērtīgu preču. Vietējie cilvēki arī šobrīd nevar nopirkt biļetes uz vilcieniem, jo tās sadabū tikai paņi, kuriem ir savi sakari mūzemē. Kamēr mūsējie smok ļoti antisanitāros muitas punktus, poļi mierīgi vilcienā sēž ar saviem divdesmit koferiem un izved precis.

— Tautā tomēr runā, ka arī jūsu iestādē dažkārt izzogoties blatiņš. Jūs tam nepiekrītat?

— Es jau teicu, ka daudzi cenšas apiet rindu ar augsta ranga priekšnieku palīdzību un spiedienu. Bet nepiekrītu tam, ka mēs blatojamies.

— Cik ilgi jāstāv rindā pie jūsu kabineta durvīm, lai iesniegtu dokumentus? Vai ilgāk kā pēc deficīta veikalā?

— Dažkārt arī ilgāk, jo pie dieniem durvīm bija kāds simts cilvēku. Visi viņi steidzās... Protams, mums jādomā, kā ātrāk šos cilvēkus apkalpot. Varbūt vajadzētu izveidot kooperatīvu Preiļos, kas to vien darītu?

— Ko jūs novelētu cilvēkiem, kuri vēl tikai sāk nodarboties ar šobrīd atļautu lietu — sīko biznesu?

— Lai nepērk fiktīvus izsaukumus. Nostāvēt nedēļu rindā muitas punktā un pēc tam atbraukt mājās nav vērts. Un „sīkajiem” taču nebūs līdzekļu kā vienam otram, kurš var nopirkt visu: miltu, rindu... un aizbraukt.

— Kā, jūsuprāt, turpmāk notiks dokumentu kārtotāna. Pašlaik taču pases vēl saņemam no Maskavas?

— Noteikti būs jaunas pases. Varbūt arī citi noteikumi. Galu galā: visi zina, ka šie izsaukumi ir fiktīvi, ka cilvēki brauc tirgoties, nevis komandējumos, ciemoties. Ja tas atļauts, tad šo cilvēku plūsmu jāregulē citādi.

— Paldies par sarunu!

Aina Iljina

PILSĒTNIEKI PALĪDZ LAUKU ĻAUDĪM

Šī gada lieliskais rudens patīkamu padara arī lopbarības biešu novācēju darbu. Aizvadītajās brīvdienās liela rosme šajos laukos valdīja kopsaimniecības „Sīlukalns” otrajā ražošanas iecirknī — saimniecības ļaudīm talkā bija devušies arī viņu radi pilsētnieki. Saknes izaugušas labas. Iecirkņa priekšniecība Anita Mičule (attēlā), kuru sastapu kopā ar viņiem pie apdarināšanas, stāstīja, ka pa 50—60 tonnām sakņu no hektāra būšot droši, bet precīzo skaitli nevarot nosaukt, jo vēl neesot visu ņēmusi uzskaitē un saskaitījusi.

Kā tādus gadījumus parasts, palīdzu minēt labākos šī lauka kopējus, uz to Anita atbildēja:

— Strādāja visi godam, katram bija gabaliņš 0,12 hektāra lielumā, laikā izravēts un izretināts, virsmēslots. Paldies jāsaka brāļiem Jānim un Andrim Sondoriem, kuri, kā jau mehānizatori, bija apņēmušies rindu aprūšināšanu un citus darbus. Tagad draudzīgi esam ķērušies pie novākšanas un iezīmošanas tepat netālu pie ceļa, lai ērtāk būtu vest uz fermu lopiem.

Vēd turp gan ar automašīnām, gan traktoriem, kā Pēteris Bečs (otrs attēls). Šajās dienās bija sasparojušies darbu paveikt. Iecirknī izaudzēti 35 hektāri pussaldo sakņu.

A.Mežmaļa teksts un foto

Vēlreiz — par pilsonību

Cienījamie Latvijas Republikas pilsoņi un iedzīvotāji! Pēdējā laikā mākslīgi ir sacelta milzīga un nevajadzīga kņada ap pilsonību, tāpēc es gribētu izteikties šajā jautājumā.

Cik nesen visi kļiedzām: „Kaut vīzēs, bet brīvi!”, „Es nolikšu galvu par to, lai ikvienam būtu brīvas iespējas izteikt savu viedokli!” utt. Latvija no LPSR nu ir kļuvusi par Latvijas Republiku, bet mēs esam palikuši tie paši LPSR pilsoņi, jo tikko kāds uzdrīkstas pateikt kaut ko, kas mums nav pa prātam, tūlīt kā eži saceljam gaisā visas adatas. Padomāsim loģiski un mierīgi.

Mēs grasāmies celt tiesisku valsti, esam deklarējuši, ka atzīstam starptautiskos normatīvos aktus par cilvēka tiesībām. Vai tiešām tikai deklarējuši? Jo kā gan citādi iztulkot šos uzbrukumus V.Lāča kungam? Vai latvieši nav cilvēki un viņiem nav tiesību veidot savu tēvu zemi tādu, kādu vajag tieši latviešiem? Kāpēc, piemēram, nevien neprotēst pret noteikumu, ka nopirkt māju var tikai cilvēks, kas Latvijā ir nodzīvojis 10 gadus, ka iestāties dzīvokļu uzskaites rindā var cilvēks, kas konkrētajā apdzīvotajā vietā ir nodzīvojis tos pašus 10 gadus? Tad kāpēc kāds varētu protestēt pret nodzīvošanas cenzu Latvijas Republikā 10 gadus pilsonības iegūšanai, kas, manuprāt, ir daudz svarīgāks akts par iestāšanos dzīvokļu rindā?

Tālāk — par valodas zināšanām. Es gribētu redzēt to cilvēku, kas aizbraucis, piemēram, tepat blakus uz Zviedriju, varētu iztikt tikai ar savu dzimto valodu vai, vēl jo vairāk, pieprasītu, lai zviedri ar viņu runā viņa valodā, nevis zviedriski...

Tagad nedaudz par lojalitāti pret valsti, kuras pilsonību cilvēks grib iegūt. Vienīgais izņēmums, kad cilvēkam drīkstētu būt divas pilsonības jeb pavalstniecības, ir, kad viņam ir savas dzimtenes un patvērumzemes pilsonība, bet nekādā gadījumā nevar būt okupētājvalsts un okupētās valsts pilsonība vienlaicīgi, tas ir absurds. Tātad jebkuram cittautietim, ja viņš vēlas iegūt Latvijas Republikas pilsonību, ir jāatsakās no citas valsts pilsonības. Dabiski, ka pilsonība tiek piešķirta tikai uz personīga iesnieguma pamata. Ja kāds domā citādi, tad man jājautā: kāpēc viņš raksta iesniegumu par iestāšanos darbā, par iešanu atvaļinājumā utt? Vai var uzspiest pilsonību cilvēkam, kurš to nevēlas? Esmu pārliecināts, ka

nebūt ne visi iebrāucēji Latvijas Republikas pilsonību vēlas iegūt. Bez tam līdz šim neviens nav izskaidrojis pilsonības pamatu — pienākumus pret valsti, kuras pilsonību cilvēks iegūš. Visi nezina kāpēc runā tikai par tiesībām.

Vēl es gribētu dažus vārdus teikt par republikas Augstāko Padomi. Manuprāt, pašreizējās AP pienākums un tiesības ir nodrošināt Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanas atbilstoši Satversmei un ne vairāk, jo pašreizējā AP ir vēlētā pēc LPSR likumiem, piedaloties citas valsts pilsoņiem un armijai. Piešķirt vai nepiešķirt pilsonību Latvijas Republikas iedzīvotājiem ir tiesīga tikai Saeima.

Tātad Augstākajai Padomei ir jāorganizē pilsoņu reģistrācija, kurā katram Latvijas Republikas iedzīvotājam, ja viņš vēlas reģistrēties kā pilsonis un piedalīties Saeimas vēlēšanās vai tikt ievēlēts par Saeimas deputātu (šeit var veiksmīgi izmantot Pilsoņu Komiteju veikto reģistrācijas darbu), ar dokumentiem jāpierāda sava pilsonība neatkarīgi no tautības. Nekādas personīgās ambīcijas šeit nedrīkst būt ne no AP deputātu, ne no potenciālo pilsoņu, ne no cittautiešu puses. Es domāju, ka tie 250 000 cittautiešu, kas bija ar latviešu tautu kopā, plecu pie pleca, janvārī un augustā jau nu gan neklaigās, jo paši ciniņās par demokrātiju, lieliski izprot situāciju un zina, ka ne Staļina genocīds, ne Hitlera fašisms Latvijā nekad netiks pieļauts. Bet ir arī jāpiekrīt, ka neviens no Krievijas šurp ar varu nav atvests un ar varu netiek šeit turēts. Jebkuram cittautietim ir pilnīgi brīvas tiesības izvēlēties, ko viņš grib — kļūt par LR pilsoni likumīgā kārtā, atstāt LR vai vienaldzīgi palikt pa vidu.

Cerībā uz demokrātisku un tiesisku valsti —

Arnolds Feļisejevs,

Līvānu pilsētas TDP un valdes priekšsēdētājs,
LTF un LNNK biedrs

P.S.Labprāt iepazītos ar cilvēku, kurš, būdams bez grēka, pirmais mestu ar akmeni V.Lāča kungam vai man. Ja kāds uzskata, ka esmu viņu personīgi aizskāris, esmu vienmēr viņa rīcībā.

Arī tāda mēdz būt „valūta”

Tveras (Krievija) būvmateriālu kombināta strādnieki līdztekus „koka” rubļiem sākuši saņemt arī „kieģeļu” rubļus. Te ieviesta naturālā darba samaksas sistēma. Tas, kurš kombinātā nostrādājis desmit un vairāk gadus, iegūst tiesības katra nopelnītā rubļa vietā saņemt četrus kieģeļus, bet visi pārējie tikai trīs. Strādnieki šo jauninājumu uzņēmuši bez ironijas: pašreizējais vispārējais deficīta apstākļos, kad rublim gandrīz vai nav nekādas vērtības, kieģeļi ir sava veida valūta, pret ko var iemānīt daudz preces.

Divatā ar Veru

Mājas
māte

Bridinu viriešus: tas nav tas, ko viņi domā un ne tas, ko viņi cer izlasīt tālāk, tāpēc mierīgu sirdi avīzi var nolikt malā. „Vera” — šādu vārdu konstruktori ir devuši manai gāzes plītij, un tādas atrodamas daudzās virtuvēs. Citas varbūt saucas savādāk, kādos bezpersoniskos burtos vai skaitļos, citām mājasmatēm laiks jāpavada pie malkas vai elektriskajām plītij, bet, tā vai citādi, stundu, kas aizrit plīts sabiedrībā, ir tikpat daudz, ja ne vairāk, kā to, kas tiek pavadītas mīļotā dzīvesdrauga sabiedrībā. Un tāpēc, lai īsinātu laiku no apmaišanas līdz apmaišanai, no apgriešanas līdz apgriešanai, „Novadnieks” sola mājasmatēm laiku pa laikam sagatavot kādu nelielu stūrīti, kas lasāms pie klusējošās Veras siltajiem sāniem.

Kamēr izkāmējušais naudas maciņš bēdīgi nolūkojas pakaļ tālē gaistošajam karbonādēm, filejām un šķiņķiem, neskumsim! Vārisim putas! V.Pohļobkins savā grāmatā „Pavārmākslas noslēpumi” apgalvo, ka putra nebūt nav tik vienkārša un parasta lieta, kā to visi uzskata, un ka var nebūt labs pavārs kopumā, bet putras vāritājam, ja viņa nodarbošanās tiešām atbilst šim nosaukumam, putra iznāks daudz kārt labāka nekā vispusīgam pavāram kulināram.

Sāksim ar mannas putru. Mannas putrai ir īpaši nelaimējas gatavošanas ziņa. Kas ir mannas putrai? Tie ir rupji samalti kviešu milti no cieta kviešu šķiņķiem. Čaumalas nav, tā netraucē, vārisana sokas ātri, pāris minūtes milti uzvarējušies, tadēļ arī šķiet, ka te nekādu problēmu nav. Pagrāb tikai pāris sauju, iebēber verdošā ūdenī un ēdiens gatavs. Ja iznāk par šķidru, maza bēda! Pavārisies vēl minūtes 10 — sabiezēs. Ja izdevusies par biezu, arī to var labot, jāpiešauj tikai verdošs ūdens vai piens un jāatšķaida līdz vajadzīgajai konsistencei. Tālab to arī iecienījušas ne vien namamātes, bet arī ārējas ēdnīcās, slimnīcās, atpūtas namos, sanatorijās, it īpaši no rītiem, kad laika maz, bet brokastīm jābūt galdā. Toties mannas putru necieš bērni, kaut ēdienu „uzlabo” gan ar cukuru, gan ievārījumu, gan medu, gan šokolādi.

Bet vārisanas noteikumi ir ļoti vienkārši: jāvēra pienā, ievērojot šādas proporcijas: 1/2 litrs piena (500 ml) uz 100...120...150 ml (3/4 glāzes) mannas (vai litrs piena uz 300 ml mannas). Piens jākarsē, līdz tas sāk vārties, un

šai brīdī caur sietiņu jāieber tajā manna (ne ar sauju, bet ar sietiņu, lai mannu izkļiedētu) un jāturpina vārtīt vēl tikai pāris minūtes, visu laiku intensīvi maisot. Pēc tam cieši jāaizvāko kastrolis un jāļauj putrai 10...15 minūtes pastāvēt līdz tā pilnīgi uzbriest. Pēc tam var pielikt vai nu sviestu, vai ko citu, saldīnāt to. Garšas veidošanās notiks galvenokārt tajā brīdī, kad putra vairs nevērsīsies, nesautēsies zem vāka, zaudējot olbaltumvielas, vitamīnus un garšu, bet tad, kad tā būs nolikta nostāvēties. Tā patiesi būs putra, kurā varēs atšķirt sīkus atsevišķus putrainiņus. Tai nav nepatīkamās virsējās plēves, kas mannas putrai veidojas tikai tadēļ, ka atdalījušās olbaltumvielas un lipekļi kā vieglākā frakcija uzpeld virspusē un šeit pastiprināti iztvaiko, intensīvi bojājoties gan no fizioloģiskā, gan garšas, gan bioķīmiskā viedokļa.

Ir vēl kāds mannas putras gatavošanas papēmiens. Mannas putrainus kopā ar sviestu karsē uz pannas, neļaujot piedegt, līdz tie iegūst dzeltenīgu nokrāsu. Pēc tam tos aplej ar ūdeni vai ūdens un piena maisījumu, ņemot ūdeni mazliet vairāk par puši. Putraini jāaplej tieši uz pannas, un tadēļ to labāk izvēlēties dziju un emaljētu. Pēc apļiešanas manna ātri jāizmaisa un jāļauj tai 2...3 minūtes vārties, pēc tam panna cieši jāaizvāko un šādi jāpatur, kamēr manna pilnīgi uzbriedusi.

Pirmais papēmiens vairāk piemērots bērnu ēdināšanai, otrs — pieaugušo galdam.

Par citām putrām — nākamreiz.

„Mājas māte” — tas būs ne tikai padomdevējs virtuvei. „Mājas māte” klusi cer kļūt vajadzīga gan tai jaunajai būtnei, kas savu dzimšanas dienas galdu pirmoreiz grib uzklāt viena pati, gan mātei, kas meitu gatavo tautās izlaišanai, gan vecmāmuļai, kas pirmoreiz ar mazdēlu tiekas... „Mājas māte” palīgos cer aicināt pieredzējušas vedējātes, darbmācības skolotājas, ārstus, prasmiņas kulināres, kosmetoloģes, ielūkoties vecmāmiņu žurnālos...

Bet vispār viss ir atkarīgs no jums, cienījamās mājas mātes! Rakstiet, par ko jūs vēlētos lasīt, stāstiet par interesanto savā dzīvē. Rakstiet ar atzīmi „Mājas māte”.

Nopietni, pa jokam

Guļot lieciet kurpes pagalvi

Kāda māte meitai nopirkusi lepnas un dārgas kooperatīva ražotas kurpes, ar kurām jaunundze uzcirtusies uz draudzenes kāzām. Naktī guļot notikusi tradicionālā apavu zagšana un rītā — izpirkšana. Diemžēl lepno kurpju pievācēji naktī ir bijuši krietnā miglā un rītā nekādi nav varējuši paši atcerēties, kur meitas kurpes likuši. Satriektie ve-

cāki ar mašīnu steigušies uz mājām pēc citām kurpēm — nedanicos taču meita basām kājām.

Kad kāzas jau bijušas pagājušas, pēc kādas nedēļas kurpes atradušas nobāztas tuvējos krūmos, diemžēl galīgi izšķīdušas. Morāle? Nebrauciet uz kāzām ar kooperatīva kurpēm kājās, vai arī — guļot kurpes lieciet pagalvi!

TELEVĪZIJA

CĒTURTDIENA, 17.OKTOBRIS

Latvijas TV

- 17.00 CNN.
- 18.00 Šodien.
- 18.10 Cilvēks zvēru pasaulē.
- 18.40 Ugunssardzē.
- 19.00 Koncerts Vāgnera zālē.
- 19.15 Pēc zvana.
- 19.45 Ziņas (krievu val.).
- 20.00 Mult.filmas no cikla „Par diviem supiem”.
- 20.15 Deputātu komentārs.
- 20.30 Panorāma.
- 21.05 „Dzīvīte, dzīvīte...” 1.daja.
- 21.25 Zaļais ceļš.
- 21.55 „Dzīvīte, dzīvīte...” 2.daja.
- 23.10 Mazo portretu krātuve.
- 23.30 Nakts ziņas.

PSRS CT I

- 14.15 Telemikss.
- 15.00 TZD.
- 15.15 Mākslas filma „Anna Pavlova”. 4.sērija.
- 16.10 Mult.filmas.
- 16.35 Japānas bērnu ansambļa koncerts.
- 17.05 Dok.filma „Svēto diena”.
- 17.25 Tikšanās ar Rezo Gabriadzi.
- 17.40 ... Līdz sešpadsmit un vecākiem.
- 18.25 Bloknots.
- 18.30 TZD.
- 18.45 Aizrautīgu cilvēku pasaule.
- 19.00 Nediplomātiskas sarunas.
- 19.20 „Polijas TV piedāvā mākslas filmu programmu”.
- „Pārtrauktais atvaļinājums”.
- 21.00 Informatīvā programma.
- 21.40 Iekšlietu ministrija ziņo.
- 21.50 „Polijas TV piedāvā mākslas filmu programmu”.
- 22.45 TZD.
- 23.00 Skaņ mūzika.
- 1.00 „Polijas TV piedāvā mākslas filmu programmu”.

Krievijas TV kanāls

- PSRS CT II
- 12.45 Kolāža.
- 12.50 Populārzinātniska filma „Urālu kalnos”.
- 13.05 Mākslas filma „Dimanta josta”. 1.sērija.
- 14.10 Ritmiskā vingrošana.
- 14.40 Koncertfilma „Genadijs Gladkovs”.
- 17.00 Savienoto republiku kinopublicistika.
- 17.50 N.Berezovskis. Koncerts arfai ar orķestri.
- 18.15 Balets, balets...
- 18.30 „Rīga” - Jaroslavas „Torpedo”.
- 21.00 Šķautnes.
- 21.45 Krievijas parlamenta vēstnesis.
- 21.55 Piektais ritenis.
- 23.00 Vēstis.
- 23.20 Piektais ritenis.

PIEKTDIENA, 18.OKTOBRIS

Latvijas TV

- 9.00 Zaļais ceļš.
- 9.30 Pēc zvana.
- 10.00 Abpus šimbrīžam.
- 10.45 Mākslas filma „Dārzs ar spoku”.
- 17.00 CNN.
- 18.00 Šodien.
- 18.10 Skolēniem. „Sports un sports”.
- 18.55 Globuss.
- 19.20 Valdības viedoklis.
- 19.45 Ziņas (krievu val.).
- 20.00 Miedzīpš nāk...
- 20.15 LTF - pirms kongresa.
- 20.30 Panorāma.
- 21.05 Dž.Verdi opera „Rigoletto”.
- 23.30 Nakts ziņas.
- 23.45 „Skabargas” nakts pielikums.

PSRS CT I

- 6.30 Rīts.
- 9.05 ... Līdz sešpadsmit un vecākiem.
- 9.50 Mākslas filma „Mīlestība pret tuvāko”.
- 11.05 Mult.filmu programma.
- 11.40 Estrādes koncerts „Svece vējā”.
- 12.00 TZD.
- 12.10 Dok.filma „Zudušā laika meklējumos”.
- 12.30 Dzied V.Leontjevs.
- 15.00 TZD.
- 15.15 Mākslas filma „Anna Pavlova”. 5.sērija.
- 16.15 Mult.filma.
- 16.35 Spēle Valērijs un Tatjana Kļimovi.
- 17.10 Dok.filma „Durtiņas, atverieties!”
- 17.30 Kamčatkas kora kapelas

koncerts.

- 18.10 Aizrautīgu cilvēku pasaule.
- 18.25 Bloknots.
- 18.30 TZD.
- 18.45 Cilvēks un likums.
- 19.30 Partneris.
- 20.00 Brīnumu lauks.
- 21.00 Informatīvā programma.
- 21.40 „Skatiens” un citas programmas piedāvā...
- 1.15 Krievu tautas mūzikas orķestra „Mastera Rossiji” koncerts.
- 2.10 Mākslas filma „Mīlestība pret tuvāko”.

Krievijas TV kanāls

- PSRS CT II
- 7.00 Lietišķa cilvēka rīta stunda.
- 8.00 Vēstis.
- 8.20 Rita vingrošana.
- 8.35 Mult.filma.
- 8.45 Anģļu valoda.
- 9.45 Pārdomas par S.Prokofjevu.
- 10.30 Iesildīšanās erudītiem.
- 11.00 Piektais ritenis.
- 13.00 Kolāža.
- 13.05 Mākslas filma „Dimanta josta”. 2.sērija.
- 14.10 Baletfilma „Paganini”.
- 14.35 Dok.filma „Portrets”.
- 15.05 Koncerts „Kazahijas muzikālā folklorā”.
- 17.00 Veselība.
- 17.30 Džeza mūzikas koncerts.
- 18.30 Ceļš uz pasaules tirgu.
- 19.00 Es ticu.
- 19.30 Jā, mēs esam skiti.
- 20.00 Vēstis.
- 20.20 Labu nakti, mazuļi!
- 20.35 Savs viedoklis.
- 20.50 J.Bašmets un viņa kamerorķestris „Maskavas solisti”.
- 21.40 KPFSR AP sesijā.
- 22.10 Starptautisks turnīrs basketbolā.
- 23.00 Vēstis.
- 23.20 Starptautisks turnīrs basketbolā.

SESTDIENA, 19.OKTOBRIS

Latvijas TV

- 8.45 Kristīgā pasaule.
- 9.00 Rita stunda.
- 10.00 Veselības programma.
- 10.10 J.Zvirgzdipš. „Kā brālītis Trusītis uzvarēja Luvu”.
- 11.20 Mult.filma.
- 11.30 Mākslas filma „Kārdinājums”.
- 13.10 Balets, balets...
- 13.45 A.Alunāns „Džons Neilands”. Latvijas Dailes teātra izrāde.
- 15.55 Globuss.
- 16.20 Mācīsimies svešvalodas.
- 17.00 CNN.
- 18.00 „Bendes meitīņa”. TV iestudējums.
- 18.35 Salonansambļis „Auda”.
- 18.55 Eiropas kaleidoskops.
- 19.25 Ekrāns jaunumi.
- 19.45 Ziņas (krievu val.).
- 20.00 Miedzīpš nāk...
- 20.10 Ņujorkas Ņujorkas Karnegi Holla simtgades svinību noslēguma koncerts.
- 20.30 Panorāma.
- 21.05 Savai zemei.
- 21.50 Katru sestdienu - „Tonis”.
- 22.00 N.A.P.
- 22.45 Mākslas filma „Viss kārtībā”.

PSRS CT I

- 6.30 Dok.filma „Man ļaudis dziesmu dāvāja”.
- 7.00 Mult.filmu programma.
- 7.30 Koncerts.
- 8.00 Ritmiskā vingrošana.
- 8.30 TZD.
- 8.45 Spēle Maskavas Valsts simfoniskais orķestris.
- 9.10 Pasaules tautu dielrade.
- 9.40 Acīmredzamais - neticamais.
- 10.25 Rita izklaidējoša programma.
- 10.55 Dok.filma.
- 11.05 Baletfilma „Galateja”.
- 12.00 Ekoloģiskais apskats.
- 12.15 Mūzikas kiosks.
- 12.45 Mākslas filma „Nizami”.
- 15.00 TZD.
- 15.15 Padomju vācieši.
- 16.15 Dzejnieks V.Sokolovs.
- 16.55 Dok.filma „Brīnišķā Maskava”. 1.filma.
- 17.40 Dižais Gileiss.
- 18.35 „Bitīte Maija”. 16.sērija.
- 19.00 Jautro un atjautīgo klubs - 91.
- 21.00 Informatīvā programma.
- 21.40 Laimīgs gadījums.
- 22.45 TZD.
- 23.00 A.Maijina balle.

- 0.45 Mult.filmas pieaugušajiem.
- 1.15 Mana Ugļiča...
- 2.30 Mākslas filma.
- Krievijas TV kanāls**
- PSRS CT II
- 8.00 Vēstis.
- 8.20 Rita vingrošana.
- 8.35 Folkloras pasaule.
- 9.20 Videofilma „Kāpēc Samārai vajadzīgs klosteris?”
- 10.15 Kaukāza rēvija.
- 11.00 Plus vienpadsmit.
- 13.00 Pedagoģija visiem.
- 14.00 Dok.filma „Sodītie”.
- 15.40 Biskaps Viktors, D.Lihačovs un S.Jamščikovs.
- 16.10 R.Bikova centrs.
- 17.50 Atklātība pret atklātību.
- 18.20 Dok.filma.
- 19.00 Krievijas parlamenta vēstnesis.
- 19.15 Izklaidējoša programma „Jaunais Pigmaliions”.
- 20.00 Vēstis.
- 20.20 Labu nakti, mazuļi!
- 20.35 Politnodaļa.
- 21.20 Programma „A”.
- 23.00 Vēstis.
- 23.20 Starptautisks turnīrs basketbolā.
- 0.20 Futbols. „Pahtakor” - „Spartaks”.

SVĒTDIENA, 20.OKTOBRIS

Latvijas TV

- 9.00 Musica humana.
- 10.00 Programma nedzirdīgajiem.
- 10.20 Koncertfilma „Tēvu tēvi laipas meta”.
- 10.40 Cilvēks zvēru pasaulē.
- 11.10 Ungārijas mult.filma „Safi”.
- 12.15 „Videoretro” ielūdz R.Paulu.
- 13.40 A.Kamī „Pārpratumus”.
- Televīzijas iestudējums.
- 15.30 Mākslas filma „Aiz stikla durvīm”.
- 17.00 Dž.Rosini. Uvertūra operai „Zīda kāpnes”.
- 17.50 Katorgas zemē - Kolimā.
- 18.20 Baltica - 91.
- 19.00 Skabarga.
- 19.45 Ziņas (krievu val.).
- 20.00 Miedzīpš nāk...
- 20.15 Dok.filma „Pilsēniecība”.
- 20.30 Panorāma.
- 21.05 Jānis Poruks dzejā un mūzikā.
- 21.50 Partitūra. G.Krēmers.
- 22.35 Baltijas republiku modes mākslinieku parāde.
- 23.45 Video non stop.

PSRS CT I

- 8.00 Sports visiem.
- 8.30 TZD.
- 8.45 Sportloto izloze.
- 9.00 Atzišanās mīlestībā.
- 9.15 Rita agrumā.
- 10.00 Tēvzemes sardzē.
- 11.00 Rita zvaigzne.
- 12.00 Ceļotāju klubs.
- 13.00 Lauku dzīve.
- 14.00 Zem „Pi” zīmes.
- 15.40 Veiksmes likloči.
- 15.55 Pasaules tautu pasakas.
- 16.00 Maratons - 15.
- 17.00 Koncerts „Dzimitā puse”.
- 17.15 Starptautiskā panorāma.
- 18.00 V.Disnejs piedāvā...
- 18.50 K.M.Vēbers. Uvertūra operai „Oberons”.
- 19.00 Mult.filma „Lāpa un balerīna”.
- 19.25 Mākslas filma „Cilvēks - amfibija”.
- 21.00 Informatīvā programma.
- 21.40 Futbola apskats.
- 22.10 A.Mironova piemīņai veltīts vakars.
- 0.05 TZD.
- 0.25 Rudens vējš.
- 1.10 Džeza mākslinieku portreti.
- 2.10 Mākslas filma.
- Krievijas TV kanāls**
- PSRS CT II
- 8.00 Vēstis.
- 8.20 Rita vingrošana bērniem.
- 8.35 Mūzika uz ielas.
- 9.05 Dok.filma.
- 10.00 Programma bērniem.
- 11.00 Dok.filma.
- 11.25 Ar mīlestību no Amerikas.
- 12.10 Gleznrotājs J.Novosjolovs.
- 12.30 Svētais un mūžīgais.
- 12.50 Zvanu skapas.
- 13.30 Mākslas filma.
- 15.10 Dok.filma.
- 15.20 Tikšanās ar I.Ponarovsku.
- 16.10 Krievijas dok.filmu ekrāns.
- 17.10 TV žurnāls „Kapitāls”.
- 17.40 Starptautiskais teātru projekts „Orestēja”.
- 19.10 Loseva sarunas.
- 20.00 Vēstis.
- 20.20 Labu nakti, mazuļi!
- 20.35 Labdarības koncerts.
- 21.20 Dok.filma.
- 21.50 Rakstnieka A.Trukšina benefice.
- 23.00 Vēstis.
- 23.20 K-2 piedāvā...

Precību diplomātija

„Loga ciršana uz Eiropu” bija sarežģīta un diemžēl ne visai delikāta lieta. Par to liecina arī publikācijas, kas parādās presē. Noderīgi izrādījās visu veidu ieroči.

Uz Baltiju, sākot jau ar 8.gadsimtu pēc Kristus dzimšanas, savas pretenzijas izvirzīja attiecīgā brīdī spēcīgākās vai agresīvākās apkārtnes valstis un tautas — skandināvi, krievi, vācieši, poļi. Viens no svarīgākajiem Baltijas valstu jautājuma atrisināšanas veidiem vienmēr bijuši kari. Tā laikā no 1198.gada līdz 1945.gadam Baltijā katrs piektais bija kara gads.

Kari un pēc tam slēgtie līgumi bija galvenie Baltijas likteņu izšķirēji. Taču arī starpkaru periodā tikuši noslēgti līgumi, nereti slepeni, kuriem bija izšķiroša nozīme Baltijas likteņos. Feodālisma laikā mozmīgāka nekā šodien bija t.s. privāta diplomātija, kuras mērķis bija paplašināt zemes īpašumus uz reģiona rēķina. Soreiz pakāvesimies pie pedējās juridiski it kā patstāvīgās Latvijas sastāvdaļas — Kurzemes un Zemgales hercogistes — un tā saucamās precību diplomātijas lomas tās likteņos 18.gadu simtenī.

Drīz pēc Poltavas kaujas, 1709.gada jūlijā, Pēteris I devās uz Prūsiju, lai satiktos ar karali Frīdrihu I. Abu valdnieku tikšanās, kas notika 1709.gada oktobrī Marienverdenā, bija ļoti draudzīga, kaut arī abi baidījās inficēties ar mēri, kas tolaik plosījās Eiropā.

Pēteris I pat uzdāvināja Frīdriham I savu zobenu, kas viņam bija līdzī kāujā pie Poltavas. Frīdriha I māsa Sofija Elizabete bija Kurzemes hercogiene. Lai stiprinātu Krievijas un Prūsijas draudzību, abi monarhi slepeni vienotās pēc pilngadības sasniegšanas apprecināt Kurzemes hercoga tronmantnieku, Frīdriha I māsasdēlu Frīdrihu Vilhelmu ar vienu no Pētera I brāļmeitām. Tā Pēteris I centās panākt Pēterburgas ietekmi Kurzemes hercogistē.

Frīdrihs Vilhelms, hercoga Jēkaba mazdēls (dzimis 1692.gadā), 1710.gadā, būdams pilngadīgs, kļuva par hercogu un ieradās Kurzemē, kas kara un mēra epidēmijās bija stipri izpostīta. Vajadzēja līdzekļus, kurus līgavas purā solīja Pēteris I. Taču, kad hercoga pilnvarotie ieradās Pēterburgā, lai noslēgtu laulības līgumu, viņi bija ļoti pārsteigti. Cars neļāva no sava brāļa trim meitām izvēlēties, bet noteica pats, ka jāprec viena no neglītākajām — Anna Ivanovna. Otrkārt, Krievijas valdnieks solīto 300 000 dālderu pūra naudas vietā piedāvāja tikai 200 000 dālderu. Bez tam skaidrā naudā cars solīja izmaksāt tikai 40000, pārējos 160 000 dālderus piešķīra jaunajai hercogienei ar noteikumu, lai tā izpirktu hercoga iekārtas kvītis.

Neskatoties uz neizdevīgajiem laulības līguma noteikumiem, 1710.gada rudenī Frīdrihs Vilhelms cauri Tērbatai devās uz Pēterburgu. Tā pašā gada 11.novembrī notika laulības, vispirms pareizticīgo, bet pēc trim dienām — luterāņu baznīcā. Kāzas Pēterburgā svinēja lepmi — tās ilga

gandrīz divus mēnešus. Tā bija pirmā krievu princese, kura pēdējo 200 gadu laikā apprecējās ar kādu ārzemnieku.

1711.gada 9.janvārī Frīdrihs Vilhelms devās atceļā uz Jelgavu, bet netālu no Pēterburgas nomira. Kāzu brauciens pārvērtās bēru gājienā. Izplatījās baumas, ka jaunais hercogs noindēts. Taču to neizdevās pierādīt.

Jau nākošajā gadā, sakarā ar hercogistes satversmi, Jelgavā ieradās hercoga atraitne Anna Ivanovna. Viņas apsardzei līdzī devās arī 200 krievu karavīru rota, kas skaitliski bija lielāka par hercoga karaspēku. Cits pēc cita ienāca Krievijas sūtni, kuri kļuva par faktiskajiem noteicējiem hercogistē. Vecgais Kurzemes hercogs Ferdinands galvenokārt nodarbojās ar medībām, sekoja, lai no viņa muižām kārtīgi piesūtītu ienākumus, un bagātīgi dzīvoja Dancigā.

Lai galīgi pakļautu Kurzemes hercogisti Krievijai, Pēterburgā radās ideja kņazu Meņšikovu apprecināt ar Annu Ivanovnu. Tad hercogiste piederētu Krievijai. Taču tam pretojās Kurzemes muižnieki, aizrādīdami, ka pēc satversmes hercogam jābūt luterīcijai. Iebilda arī Polija, vairākkārt deklarējot, ka hercogs ir un paliek vienīgi Ferdinands. Taču pašā laikā Polija par hercogu centās ieprecināt kādu no sava karaļnama locekļiem.

Par vienu no nopietnākajiem Kurzemes hercoga troņa pretendentiem kļuva Polijas karaļa Augusta viens no neskaitāmajiem ārliulības bērniem — grāfs Sakšu Morics. Viņš bija karaļa un zviedru ģenerāļa meitas grāfienes Auroras fon Kēnigsmarks dēls. Apdāvināts un skaists vīrietis. Aizņēmis naudu no vairākām Parīzes aktīvēs, kurām viņš itin labi patika, Sakšu Morics ieradās Jelgavā un piedāvāja savu roku Annai Ivanovnai. Viņa savukārt lūdza Pēterburgai atļauju apprecēties ar Sakšu Moricu. Arī Kurzemes muižnieki piekrita Sakšu Morica kandidatūrai, un 1726.gadā landtāgā viņu ievēlēja par hercogu. Polija uz laiku aizmirsā savu aizstāvēto likumīgo hercogu Ferdinandu Dancigā, kas

rakstiski stingri vien protestēja pret Sakšu Morica izdarībām.

Rīgā, kas toreiz piederēja Krievijai, ieradās kņazs Meņšikovs un kopā ar 12 000 krievu karavīru devās uz Jelgavu, lai pārmācītu sāncensi. Sakšu Morics ar dažiem simtiem savu karavīru bēga no Jelgavas un paslēpās vienā no Usmas ezera salām. Krievu karaspēks aplenca ezeru. Tikai kādā naktī Sakšu Morics slepus, kā stāsta, turoties zirgam pie astes, pārpeldējās ezeru un aizmucis uz Venstpili. No turienes viņš ar kuģi devās uz ārmēmē, lai vēlāk kļūtu par slavenu karavadoņi — Francijas maršalu.

Ne jau Annas Ivanovnas skaistuma dēļ — atēli liecina, ka viņa bijusi ļoti korpulenta, vai viņas inteligences dēļ — viņa rakstījusi ar lielām grūtībām, bet,

lai kļūtu par Kurzemes hercogu, roku viņai piedāvājuši gandrīz desmit — galvenokārt vācu — prinči. Taču starptautiskās attiecības bija tādas, ka nevienam no vācu prinčiem bez Krievijas sankcijas nebija izredžu kļūt par hercogu. Krievijai bija nepieciešama Kurzemes hercogiste. Te atradās arī krievu armija. Un Krievija cīnījās par krievu tirgotāju privilēģijām hercogistē.

Vienīgais vācietis, kurš klusi taisīja karjeru, bija nelielas Kalnciema muižas nomnieka Kārļa Birena dēls Ernsts Birens, kurš vēlāk pieņēma Birona vārdu. Šis intelligentais un attīstītais jauneklis prata arī latviešu valodu. Viņš kļuva par Annas Ivanovnas sekretāru. Kaut arī 1723.gadā E.Birons bija precējies ar Beningnu fon Trottu, literatūrā tiek minēts, ka viņam 1724.gadā ārliulībā ar Annu Ivanovnu piedzimis dēls Pēteris — vēlākais Kurzemes hercogs Pēteris Birons.

Ernsta Birona bagātība un ietekme strauji palielinājās. 1736.gadā Anna Ivanovna kļuva par Krievijas ķeizarieni. Uz Pēterburgu devās arī Ernsts Birons, kurš stājās ķeizarienes virskambarkunga amatā. E.Birons bija tas, kurš faktiski kārtoja visas Krievijas ārlietas un iekšzemes jautājumus. Lieta nonāca pat tik tālu, ka Anna Ivanovna, vismaz

skata pēc, bija spiesta aizrādīt Bironam, lai tas nejaucas viņas darīšanās. Taču tajā pašā laikā Anna Ivanovna savas muižas Kurzemē uzdāvināja Bironam. Visos iespējamajos gadījumos arī lielākas naudas summas, kas pārsniedza Frīdriha Vilhelma pūra naudu. Ernsts Bironis uzsāka enerģisku saimniecisku darbību un īstenībā kļuva patiešs noteicējs Kurzemē.

Hercogs Ferdinands, večpūsis, 1730.gadā, 75 gadu vecumā apprecējās ar jauno princesi Johannu Magdalenu fon Veisenfeldu. Taču bērnu viņiem nebija. 1737.gadā 4.maijā, atstājot kādus desmit maisus ar sudraba naudu un daudz citu mantu, pēdējais Ketlers nomira. Tajā pašā gadā Anna Ivanovna uzdeva savam sūtnim Jelgavā ievēlēt par

Kurzemes hercogu Ernstu Bironu. Lai ievēlēšana būtu vienprātīga, Jelgavā novietoja lielākas krievu karaspēka vienības. Kaimiņvalstīs, arī Polijā, hercogistē ietikt nevarēja. Ja agrāk Kurzemes muižnieki bija atteikušies uzņemt E.Bironu Kurzemes muižniecības matrikulā, tad tagad, Bironam nākot pie varas Pēterburgā, paši aizveda uz turieni apzeltītā lādītē uzņemšanas dokumentu.

Krievijas militārā un politiskā ietekme Kurzemē bija tik liela, ka 18.gadsimta otrajā pusē apkārtnējās valstis vairs neiedrošinājās uzstādīt savas kandidatūras Kurzemes precību diplomātijā. Pēdējam kurzemes hercogam Bironam atļāva precēties tikai ar Kurzemes muižnieku meitām. Vienīgi viņa otrā sieva bija Eudoksija Jusupova, kuru piespēlēja Pēterburga, lai pilnīgi kontrolētu Kurzemi. Taču pēc lielākiem traucējiem hercogam atļāva šķirties, jo viņiem nebija bērnu.

Heinrihs Strods,
professors, vēstures zinātnu doktors

Saisināti no žurnāla „Latvija — Baltijas valsts”

Attēlos: Anna Ivanovna un Pēteris Bīrons.

Pērk

māju vai maina pret divistabu dzīvokli. Visi Līvānos. Tālrunis 42978;

80 basu akordeonu „Weltmeister” un klavieres. Zvanīt 43113;

kumeļu, vēlams ķevīti. Tālrunis 21934.

Maina

viņistabas dzīvokli Daugavpilī pret 2 vai 1,5 istabu dzīvokli Preiļos. Tālrunis 22784.

...tajās lapās, ko mūžības vēji nu šķirsta,

paliek cilvēka mūžs.

Z.Purvs
Skumju brīdī esam kopā ar Mariju Driksnu, no MĀTES uz mūžu atvadoties.

Sīlukaļna skolas darbinieki

Darbā ir kopā noieti ceļi,
Darbā ir dzīvots, darbā ir smiets,
Skarbais liktenis pārrāva visu,
Tālāk vairs kopā nevaram iet.
Dalām sāpju smagumu kopā ar sievu, Antonu GAVARU smiltājā izvadot.

Kazēru fermu,kolektīvi

Cik grūti ticēt, ka nekad vī dzīvē

Mumis neiznāks ar tevi parunāt.
Bez tevis dienas uzausis un dzisis,
Bez tevis vasarai būs jāaiziet.
Izsakām dziļu līdzjutību Jānim un Aivaram Patmalniekiem, no TĒVA uz mūžu atvadoties.

Preiļu rajona remontu un celtniecības komercpānija

Nogrima saule un apdzisa zvaigzneš,

Norima vēji un apklusā sirds.

J.Plaudis
Izsakām līdzjutību Ignata PATMALNIEKA piederīgajiem, viņu guldēt zemes klēpī.

Radioreleju stacijas kolektīvs

... Vēl tavu elpu šūpo ābeļzāģis...
Un tavā takā rudzu ziedi birst...
Izsakām līdzjutību Pēterim Patmalniekam sakarā ar TĒVA nāvi.
Preiļu siera rūpnīcas kolektīvs

Koks nezina, kad vētrā tas lūzis,
Ne cilvēka sirds, kad pukstēt tā stās.

O.Rikmanis
Izsakām līdzjutību Valentīnai Patmalniecei, VIRU smiltājā izvadot.

Rajona izpildkomitejas kolektīvs

Šalciet klusi, dzimtie meži,
Mūža dziesma beigusies.
Pāri sirdij apklusušai
Zeme smilšu segu klās.

Izsakām līdzjutību, Ignatu PATMALNIEKU smiltājā izvadot.
Mājas kaimiņi

Pierimst soļi, klusē doma,
Neskan mija tēva balss.
Tikai klusa sāpe sirdī
Ilgi vēl pēc tevis sauks.

Izsakām dziļu līdzjutību Maritai Gulbei sakarā ar TĒVA nāvi.
Mājas kaimiņi

Lai tēva mīlestība visos ceļos vadā,
Lai tēva miers tev jaunū spēku dod,

Lai labā apklususi sirds vēl ilgi Teic padomu un ceļa maizi dod.

A.Smagars
Izsakām dziļu līdzjutību Maritai Gulbei, TĒTI smiltājā izvadot.

Aglonas internātskolas kolektīvs

162.Pelēču vēlēšanu apgabala Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputāts Andris Pužo pieņem vēlētajus katru ceturtdienu no plkst.15.00 līdz 20.00 Aglonas internātskolā. Telefons 15466. Telefons sekretārei 15436.

Aglonas internātskolai

vajadzīgas dienesta telpu apkopējas. Alga 418 rbļ. mēnesi.

GALVENAIS REDAKTORS PĒTERIS PĪZELIS

Latkraksts iznāk kopš 1930.gada 29.marta, otrdienās un ceturtdienās. Dibinātājs un izdevējs - apgāds „Aizve”, Rīgā,K.Barona ielā 2. Reģistrācijas apliecība Nr.0091.

Redakcijas adrese: 228250. Preiļos, Aglonas ielā 1. Tālrunis 22305. Datorsalikums. Iespēsts ražošanas apvienības „LITTA” Daugavpils tipogrāfijā, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. 1 nosacītā iespiedloksnes. Metiens latviešu izdevumam 9172, krievu - 3280. Pasūtījuma indekss 68169.

Līvānu stikla fabrikai

steidzami vajadzīgi

** mūrnieki 1.cehā — alga aptuveni 620 rbļ.,
** šihlas iebērēji — 700 rbļ.,
automašīnu vadītāji 1.cehā — 600 rbļ.,
transporta strādnieki — 530 rbļ.,
** stikla formējošo mašīnu operatori — 650—900 rbļ.,
TDK kontrolieri — 450—550 rbļ.,
** stikla kausētāji — 900 rbļ.,
* stikla pūtēji — 750—1600 rbļ.,
* stikla izstrādājumu apdarinātāji — 1000—1600 rbļ.,
noliktavu darbinieki — 450—500 rbļ.,
* pie 10 (sievietēm 7,5) gadu darba stāža pensija tiek noformēta 50 (45) gados.
* * pie 12,5 (sievietēm 10) gadu darba stāža pensija tiek noformēta 55 (50) gados.
Visi strādājošie saņem kompensāciju ēdināšanai rēķinot 3 rbļ. dienā.
Pieteikties LSF kadru daļā. Tālruni 43171, 44479.